

ВІТАННЯ ПРЕЗИДЕНТА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ ВАСИЛЯ КРЕМЕНЯ ДО ДНЯ ПРАЦІВНИКІВ ОСВІТИ
Шановні освітяни!

Від Національної академії педагогічних наук України і від себе особисто щиро вітаю вас із Днем працівників освіти!

Від Учителя, його наполегливості й любові до обраної справи і своїх учнів, невичерпної енергії й життєвої мудрості залежить хід історії та наше майбутнє. Саме на професіоналізмі освітян, їхній самовідданій праці і творчому пошуку, готовності до викликів сучасного світу базується сьогоднішня реформа освіти і наша віра в її успіх. Упевнений, що, маючи невичерпне джерело любові до дітей і до професії, ми всі разом успішно працюватимемо над втіленням у життя педагогічних інновацій, досягнемо відчутного результату і високої якості української освіти, що забезпечить динамічний розвиток нашої країни.

Бажаю вам міцного здоров'я, оптимізму, натхнення і здійснення усіх мрій і задумів, професійного росту, нових звершень і здобутків на благо України. Щасливої вам долі, родинного затишку, благополуччя і добра!

НОВІ ОБРІЇ УКРАЇНСЬКО-ЧЕСЬКОЇ СПІВПРАЦІ

СТОР. 3

ПЕДАГОГІЧНА ГАЗЕТА УКРАЇНИ

Засновники — Національна академія педагогічних наук України
Видавництво «Педагогічна преса»

№ 5 (273), ВЕРЕСЕНЬ – ЖОВТЕНЬ 2019

ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЯ: ІННОВАЦІЙНІ ПОРАДИ ВЧЕНИХ УЧИТЕЛЯМ

Упродовж трьох днів, 27-29 серпня, тривала традиційна онлайн-конференція «Учені НАПН України – українським вчителям», участь у якій взяли науковці Інституту педагогіки, Інституту проблем виховання, Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка, Інституту соціальної та політичної психології та Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України.

Розпочав захід экс-заступник міністра освіти і науки України Вадим Карандій, який подякував Національній академії педагогічних наук України за онлайн-формат конференцій, що стали традиційними й очікуваними вчителями, оскільки це – один із засобів, який робить освітян єдиним колективом. Він привітав учасників і зазначив, що час серпневих нарад – це певний квест, коли освітяни ставлять перед собою нові цілі й визначають, як їх досягти. Вадим Карандій зауважив, що стратегія розвитку освіти України лишається у цьому періоді незмінною – це Нова українська школа.

Президент НАПН України Василь Кремень привітав аудиторію і наголосив, що таке спілкування є корисним і для працівників освіти, і для науковців, які доповідатимуть про результати досліджень у контексті практичних потреб учителя. Президент зауважив, що нині українська освіта перебуває у стані реалізації тих ідей, що десятиліттями розробляли у Національній академії педагогічних наук України. Це і принцип людиноцентризму в освіті, й перехід до 12-річного навчання і профільної старшої школи, й ін. Зміни було розпочато у 2000-му й лише відоме волонтеристське рішення 2010 року перекреслило й не дало можливості реалізувати інновації. «Ми вітаємо ті зміни, що відбуваються у школі. Безумовно, потрібно відстежувати практичну реалізацію теоретично правильних принципів і вчасно коригувати освітню діяльність», – сказав Василь Кремень.

Під час онлайн-конференцій було обговорено нові, науково обгрунтовані рішення й поради, здобуті в результаті наукових досліджень. А також, як завжди, розглядали й обговорювали організаційні питання, що стосуються, зокрема, планування, ведення шкільної документації, навчально-методичного забезпечення

тощо. І найголовніше – практичні поради щодо досягнення стратегічних завдань реформування освіти.

Найбільш очікуваними були поради від науковців відділу початкової освіти Інституту педагогіки щодо використання в освітньому процесі типової освітньої програми для 1 і 2 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О. Я. Савченка. Автори підручників й посібників для 2 класу –

К. І. Пономарьова, О. Я. Савченко, В. О. Мартиненко, О. Ю. Прищеп, О. В. Вашуленко (з української мови); О. В. Онопрієнко, Н. П. Листопад (з математики); Н. М. Бібік, І. В. Андрусенко (з інтегрованого курсу «Я досліджую світ») – надали методичні поради щодо особливостей організації навчального процесу й роботи з навчальною літературою. Особливу увагу приділяли збалансованому вибору різних форм й прийомів навчання, що найбільш умотивують і зацікавлюють молодшого школяра, сприяють ефективному формуванню умінь і навичок, розвивають критичне мислення й самостійність дитини.

Зважаючи, що провідні ідеї Концепції Нової української школи мають втілюватися у

всіх освітніх ланках, науковці Інституту педагогіки надають методичні рекомендації щодо осучаснення змісту й методів навчання, а також апробують на випередження інноваційні підходи, які будуть закладені в основу нового стандарту основної школи та нової моделі старшої профільної школи. Суспільно значущими результатами наукової діяльності Інституту є концепції розвитку освіти, державні освітні стандарти, навчальні програми, під-

ручники та інноваційні методики й технології навчання. Масштабна робота здійснюється із дидактико-методичного забезпечення навчання. Учені Інституту педагогіки підготували понад 100 видань наукового, виробничо-практичного й навчального призначення. Найбільший відсоток становить навчальна література для закладів загальної середньої освіти (66%), методична література для вчителів і студентів вищих навчальних закладів, аспірантів і докторантів (22%). Усі видання (їх електронні оригінал-макети) розміщено у вільному доступі на сайті Інституту педагогіки.

Інститут педагогіки НАПН України як провідна установа з розвитку освітньо-наукової

сфери ініціює та організовує експериментальну перевірку педагогічних інновацій, здійснює науково-експериментальний супровід актуальних змін у системі освіти. Особливе значення мають такі експерименти:

«Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної середньої освіти», під час якого передбачено апробацію концептуальних засад реформування початкової загальної освіти. В експерименті задіяно понад 100 закладів.

«Дидактико-методичне і навчальне забезпечення реалізації концептуальних засад реформування початкової загальної освіти», під час якого передбачено апробацію освітньої програми «На крилах успіху» для початкової школи. В експерименті задіяно понад 100 закладів.

«Електронний підручник для загальної середньої освіти (E-book for secondary education (EBSE)), під час якого апробується розроблення й використання е-підручників у системі загальної середньої освіти. В експерименті задіяно понад 50 закладів.

«Розроблення методичної системи навчання з предметів природничо-математичного циклу на засадах компетентнісного підходу», під час якого апробується компетентнісно орієнтована методика навчання предметів природничо-математичного циклу в основній і старшій школі, спрямована на формування ключових і предметних компетентностей учнів.

«Розробка моделі багатопрофільного ліцею як школи нового типу на засадах компетентнісного підходу», під час якого впроваджується інноваційна модель багатопрофільного ліцею як школи нового типу на засадах компетентнісного підходу, навчально-методичне забезпечення, розроблене науковими співробітниками Інституту.

Ознайомитися із напрацюваннями й отримати додаткову інформацію можна на сайті Інституту педагогіки НАПН України.

Тетяна ЗАСЕКІНА,
заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту педагогіки НАПН України

(Детальніше читайте на стор. 4)

Передплата триває. Індекс газети – 30670. Наша ціна на II півріччя – 240 грн.

НОВІ ПРИЗНАЧЕННЯ У МОН УКРАЇНИ ТА КОМІТЕТІ ВР З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

У зв'язку з формуванням нового складу уряду та з початком роботи Верховної Ради дев'ятого скликання відбулася зміна керівного кадрового складу Міністерства освіти і науки України та Комітету ВР з питань науки та освіти, який тепер називається Комітет ВР з питань освіти, науки та інновацій.

Ганна Ігорівна Новосад

Новообраним міністром освіти і науки стала **Ганна Ігорівна Новосад**. Українська громадська діячка у галузі освіти 1990 р.н. навчалась у КНУ імені Тараса Шевченка та НУ «Києво-Могилянська академія», як стипендіатка Фонду Відкритого Суспільства (Фонду Сороса) вступила до Університету Маастрихту в Нідерландах, стажувалась в аналітичних центрах Іспанії та Чехії. Ганна Ігорівна володіє німецькою та англійською мовами. До призначення на посаду була генеральною директоркою директорату стратегічного планування та євроінтеграції МОН України. Колишній міністр освіти і науки Лілія Гриневич привітала 11 міністра освіти і науки Ганну Новосад та вручила їй перехідні книги з описом реформ, які здійснювало відомство у період її керівництва. Лілія Гриневич відзначила, що вважає це призначення одним із найважливіших рішень нового уряду, оскільки Ганна Новосад є співтворцем багатьох позитивних змін, що здійснені за останні три роки.

На засіданнях уряду вже призначено заступників новообраного міністра освіти і науки. Так, першим заступником міністра став **Юрій Юрійович Полюхович** 1980 р.н., який навчався у НУ «Києво-Могилянська академія» та КНУ імені Тараса Шевченка, є кандидатом історичних наук і автором понад 40 наукових публікацій. З 2000 року – представник України в Європейській асоціації дослідників культури майя WAYEB. Упродовж 2014-2016 рр. був науковим співробітником (постдокторантура) Університету штату Каліфорнія, Чіко (США). Дотепер також працював у Національному інституті антропології та історії (Мексика). З 2017 року очолює громадську організацію «Українська науково-дослідна фундація». Вільно володіє англійською, іспанською та класичною чольгті (мова ієрогліфічної писемності майя).

Заступником міністра призначено **Максима Миколайовича Ярмистого** 1984 р.н. Він отримав ступінь магістра права в ЧНУ ім. Юрія Федьковича, здобув другу вищу освіту спеціаліста з фінансів, економіста-фінансиста у Чернівецькому торговельно-економічному інституті КНТЕУ. Брав участь у програмах професійного зростання у Роттердамі (Нідерланди) і США. Працював в Управлінні державної служби Голодержслужби у Чернівецькій області. З 2008 до 2011 року обіймав посади в юридичному управлінні Державного комітету України

у справах національностей та релігій. У 2011-2013 рр. був начальником юридичного відділу Державної навчально-наукової установи «Академія фінансового управління». З 2016 року працював директором департаменту правового забезпечення МОН України. Володіє англійською та польською мовами.

Ще одним заступником міністра стала **Любомира Степанівна Мандзій** 1973 р.н. Заступник міністра закінчила Львівський державний університет імені Івана Франка за спеціальністю «Географія». Захистила дисертацію на звання кандидата політичних наук, отримала вчене звання доцента. У 2001-2016 рр. працювала на кафедрі політології філософського факультету ЛНУ імені І. Франка. Протягом 2016-2019 рр. – директор департаменту освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації. У липні 2019 року перемогла у конкурсі на посаду начальника управління Державної служби якості освіти у Львівській області. Вільно володіє польською мовою, має достатній рівень англійської.

Петро Миколайович Коржевський – заступник міністра 1966 р.н., закінчив КНУ імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Математика», отримав диплом з «Державного управління» у Львівському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. Проходив службу в Збройних Силах, був учителем математики СШ № 22 м. Рівне. Протягом 2002-2007 рр. працював директором Рівненського навчально-виховного об'єднання «Дитячий садок-школа» № 12. У 2007-2019 рр. обіймав посаду заступника начальника управління – начальника відділу професійно-технічної та вищої освіти управління освіти і науки Рівненської ОДА. Вільно володіє українською, російською мовами, має достатній рівень польської.

Заступник міністра **Егор Андрійович Стадний** 1988 р.н. отримав подвійний ступінь магістра з історії в НУ «Києво-Могилянська академія» та магістра зі східноєвропейських студій Варшавського

нер-технолог. Кандидат економічних наук, доцент, працювала в Центральному спеціальному проектно-конструкторському технологічному бюро легкої промисловості. З 1992 року почала працювати в МОН України, обіймала посади головного спеціаліста, заступника начальника відділу, начальника відділу, заступника директора департаменту, директора департаменту економіки та фінансування. У 2017-2018 рр. обіймала посаду радника міністра, у 2018 році призначена на посаду заступника міністра. Удостоєна звання «Заслужений працівник освіти України», нагороджена орденом княгині Ольги III ступеня.

За словами Прем'єр-міністра України Олексія Гончарука, уряд зосередиться на освіті як на одному з основних пріоритетів. І реалізувати це твердження має Комітет з питань освіти, науки та інновацій Верховної Ради України, який очолює **Сергій Віталійович Бабах**. Голова комітету 1978 р.н. є доктором технічних наук, кандидатом економічних наук. Економічну освіту

Сергій Віталійович Бабах

здобув у КНУ ім. Тараса Шевченка та Університеті Нейпіра (Шотландія). Закінчив юридичний факультет Університету новітніх технологій, а також Ужгородський національний університет за спеціальністю

кладацького стажу. Майстер спорту з автомобільного спорту, чемпіон України. Є співзасновником Ukrainian Heritage Foundation, куратором освітнього напрямку Українського інституту майбутнього. На момент обрання – заступник директора ДНУ «Центр морської геології, геокології та осадового рудоутворення НАН України».

Першим заступником голови Комітету став **Олександр Анатолійович Лукашев** 1976 р.н. На момент обрання – керівник юридичного відділу БО «Фонд Сергія Шахова».

Заступник голови – **Сергій Валерійович Колебошин** 1977 р.н. На момент обрання – заступник голови Одеської облдержадміністрації.

Секретар Комітету – **Наталія Романівна Піпа** 1983 р.н. На момент обрання – голова ГО «Кращий Сихів».

Голова підкомітету з питань раннього розвитку та дошкільної освіти – **Володимир Анатолійович Воронов** 1978 р.н. На момент обрання – генеральний директор брендінгового міжнародного агентства Володимира Воронова.

Голова підкомітету з питань загальної середньої, інклюзивної освіти та освіти на тимчасово окупованих територіях – **Олена Георгіївна Лис** 1971 р.н. На момент обрання – учитель Чернівецької гімназії № 2 Чернівецької міської ради.

Голова підкомітету з питань професійно-технічної та фахової передвищої освіти – **Ольга Володимирівна Коваль** 1991 р.н. На момент обрання – доцент Національного університету харчових технологій.

Голова підкомітету з питань вищої освіти – **Валерій Вікторович Колюх** 1973 р.н., професор кафедри політичних наук КНУ імені Тараса Шевченка.

Голова підкомітету з питань освіти впродовж життя та позашкільної освіти – **Інна Романівна Совсун** 1984 р.н. На момент обрання – викладачка кафедри публічного врядування Університету «Київська школа економіки».

Тимчасово виконуючий обов'язки голови підкомітету з питань науки та ін-

Пресконференція з нагоди представлення заступників міністра

університету. Навчався в аспірантурі Варшавського університету. Повернувся до України під час подій Революції гідності. У 2012-2019 рр. працював в аналітичному центрі CEDOS, де досліджував питання фінансування вищої освіти, соціально-економічного статусу викладачів та студентів, міграції студентів, академічної доброчесності. Упродовж 2018-2019 рр. очолював аналітичний центр CEDOS. Вільно володіє англійською та польською мовами.

Заступник міністра **Світлана Василівна Даниленко** 1952 р.н. закінчила Київський технологічний інститут легкої промисловості, отримавши кваліфікацію інже-

«Психолог». Був заступником Генерального секретаря Українського національного комітету Міжнародної торгової палати, директором Департаменту міжнародного співробітництва. Колишній проректор і радник ректора Університету новітніх технологій. Директор департаменту з питань підприємства та залучення інвестицій Українського Союзу промисловців та підприємців. За період наукової кар'єри опублікував понад 50 наукових робіт, серед них – 7 монографій і 2 підручники. Спеціалізується на питаннях реформи освіти, впровадження наукових інновацій та менеджменту вищої освіти. Має 20 років наукового та ви-

новацій – **Іван Григорович Кириленко** 1956 р.н. На момент обрання – народний депутат України.

Член Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій – **Юлія Миколаївна Гришина** 1978 р.н. На момент обрання – професор кафедри трудового права та права соціального забезпечення КНУ імені Тараса Шевченка.

Член Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій – **Роман Павлович Гришук** 1989 р.н. На момент обрання – директор ТОВ «МХ шоу».

За матеріалами: www.mon.gov.ua та www.kno.rada.ua

НОВІ ОБРІЇ УКРАЇНСЬКО-ЧЕСЬКОЇ СПІВПРАЦІ

Наукове співробітництво між Україною та Чеською Республікою розвивається у рамках реалізації Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Чеської Республіки

розвитку відносин між Україною та Чеською Республікою у сфері науки і технологій, сприяють інтеграції українських науково-дослідних установ та університетів до

них типів. Не є винятком й українсько-чеське співробітництво у галузі науки та освіти. Адже обраний Україною курс на євроінтеграцію актуалізує доцільність вивчення зарубіжного (європейського) педагогічного досвіду.

У вересні відбулася важлива для освітань і науковців України подія. Йдеться про візит представників чеської андрагогічної спільноти з кафедри андрагогіки та управління освітою педагогічного факультету Карлового університету (Univerzita Karlova v Praze): prof. PhDr., MBA, Ph.D. Ярослава Ветошека (Jaroslav Veteška) – завідувача кафедри; ing., MBA, Ph.D. Лусії Пауловчаквої (Lucie Paulovčáková) – заступниці завідувача кафедри; mgr. Дануше Двофракової (Danuše Dvořáková) – координаторки програми навчання удуродж життя; bc. Девіда Мюка (David Mück) – секретаря завідувача кафедри. Упродовж 10-14 вересня чеська делегація зустрілася із Василем Кременем – президентом НАПН України, Неллею Ничкало – академіком-секретарем Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України, науковцями Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України на чолі з директором Ларисою Лук'яною, колективом Вінницького державного педагогічного університету

ім. М. Коцюбинського на чолі з ректором Наталією Лазаренко.

Зустріч із колегами з Карлового університету – знакова подія для національної освіти і науки в умовах, коли розробляється нова концепція розвитку освіти дорослих в Україні, проект Закону «Про освіту дорослих», документи щодо розвитку неформальної освіти тощо. Для України важливе значення має вивчення чеського досвіду у сфері освіти дорослих. А вже у Чехії розроблено механізми визнання результатів неформального та інформального навчання, здійснюється різноступенева професійна підготовка андрагогів тощо.

Під час зустрічі було обговорено питання співпраці з Карловим університетом у сфері освіти дорослих, перспективи спільної участі у міжнародних проєктах, видання чесько-українського збірника наукових праць з андрагогіки тощо. Відбулося підписання угод про співпрацю Карлового університету з Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Вінницьким державним педагогічним університетом ім. М. Коцюбинського.

**Олена АНИЩЕНКО, завідувач відділу андрагогіки
ІПОД імені Івана Зязюна НАПН України**

про науково-технологічне співробітництво, укладеної 19.12.2011 р. і ратифікованої Верховною Радою України 17.05.2017 р., Угоди про наукове співробітництво між Національною академією наук України та Академією наук Чеської Республіки, підписаної 31.10.2000 р. Ці документи уможливають створення належних правових засад для

європейської наукової спільноти, а також спільній участі обох держав у загальноєвропейських наукових проєктах.

Водночас міжнародне співробітництво з зарубіжними закладами вищої освіти є одним із пріоритетних напрямів діяльності НАПН України та підвідомчих їй установ, а також національних закладів освіти різ-

Президія НАПН України

РОЗГЛЯНУТО ДІЯЛЬНІСТЬ ДНПБ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

19 вересня на засіданні Президії НАПН України було розглянуто питання про наукову і науково-організаційну діяльність Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського (далі – ДНПБ) за 2015–2019 рр. та перспективи розвитку, яку за дорученням Президії НАПН України проаналізувала комісія у складі дійсного члена НАПН України Олександри Савченко (голова комісії), директора Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України Лариси Лук'яною, проректора з цифровізації освітньо-наукової діяльності ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» Олега Спірина.

З доповіддю виступила директор ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського Лариса Березівська, яка зазначила, що наукова і науково-організаційна робота здійснювалася у тісному зв'язку з науково-інформаційною, бібліотечною, науково-методичною і соціокультурною діяльністю та розкрила основні здобутки ДНПБ за кожним з напрямів.

Докладніше діяльність ДНПБ охарактеризовано у підготовленому її працівниками довіднику «Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського: здобутки та перспективи (2015–2019)»: [інформаційний довідник] / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського; [наук. ред. Л. Д. Березівська; авт. кол.: Л. Д. Березівська, С. М. Кравченко Л. І. Страйгородська та ін.]. – Вінниця: твори, 2019. – 156 с. – До 20-річчя Державної науково-педа-

гогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського.

Лариса Березівська окреслила перспективи подальшого розвитку ДНПБ, які полягають у розв'язанні таких завдань: започаткуванні нових міждисциплінарних досліджень, що вивчають людину, суспільство, культуру та освіту, а також інформаційно-аналітичному супроводі освітньої діяльності, проєктуванні інформаційно-освітнього середовища й електронних ресурсів; наданні доступу до міжнародних інформаційних ресурсів; формуванні власних баз даних, колекцій Науково-педагогічної електронної бібліотеки, поповненні електронного ресурсу «Бібліотека нової української школи» на вебпорталі ДНПБ і представленні їх у глобальній інформаційній мережі; створенні цифрового контенту рідкісних видань; збереженні унікального кадрового потенціалу, становленні нової генерації наукових кадрів, розвитку наукових шкіл бібліотеки, підтримці роботи Ради молодих вчених тощо.

Директор подякувала керівництву НАПН України за всебічну підтримку діяльності бібліотеки. В обговоренні взяли участь партнери бібліотеки: Тетяна Добко, завідувач відділу науково-бібліографічної інформації НБУ ім. В. І. Вернадського, Наталія Коляда, проректор з інноваційних досліджень та європейської інтеграції Уманського ДПУ імені Павла Тичини, Світлана Лобода, завідувач кафедри комп'ютерних мультимедійних технологій Інституту комп'ютерних інформаційних тех-

нологій НАУ; члени Президії НАПН України: Василь Кремень, президент НАПН України, Валерій Биков, директор Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, В'ячеслав Засенко, директор Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, Іван Бех, директор Інституту проблем виховання НАПН України, Ольга Сухомлинська, головний науковий співробітник відділу історії освіти ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського, Нелля Ничкало, академік-секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України, Сергій Максименко, академік-секретар Відділення психології, вікової фізіології та дефектології НАПН України, Лариса Лук'янова, директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України.

Президія НАПН України позитивно оцінила діяльність ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського, яка відповідає пріоритетам державної освітньої політики, спрямована на створення належних умов для якісного інформаційного забезпечення фахових потреб науковців і практиків освітньої галузі, розкриття потенціалу ресурсів бібліотеки як складника науково-інформаційної структури освіти України.

**Світлана ЛАПАСНКО, вчений секретар
ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського**

ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського оголошує конкурс на заміщення вакантної посади заступника директора з наукової роботи

У конкурсі можуть брати участь громадяни України, які вільно володіють українською мовою, мають науковий ступінь доктора педагогічних чи історичних наук або доктора філософії (кандидат наук), стаж роботи на посадах наукових і (або) науково-педагогічних працівників не менш як 5 років, а також високі моральні якості та організаторські здібності.

Строк подання заяв – два місяці від дня опублікування оголошення.

Особи, які бажають взяти участь у конкурсі, подають такі документи: заяву на участь у конкурсі; особливий листок з обліку кадрів з фотографією; автобіографію; відзив про трудову діяльність з основного місця роботи; копії документів про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання; список наукових праць; довідку про проходження попереднього (періодичного) психіатричного огляду, яка видається відповідно до Порядку проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2000 р. № 1465 (Офіційний вісник України, 2000 р., № 39, ст. 1656); інформаційну довідку з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення; копію паспорта, засвідчену претендентом; копію трудової книжки; довідку про наявність або відсутність судимості; копію ідентифікаційного номера платника податків; письмову згоду на збір та обробку персональних даних.

Копії документів, які подаються претендентом (крім копії паспорта), повинні бути засвідчені за місцем роботи претендента або нотаріально.

Документи подавати за адресою: 04060, м. Київ, вул. М. Берлінського, 9, Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського, кімн. 29–А.
Телефон для довідок: 453-85-17.

ПРО ВИБОРИ В НАЦІОНАЛЬНУ АКАДЕМІЮ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

Відповідно до ст. 17, 18 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» та Статуту НАПН України Національна академія педагогічних наук України (далі НАПН України) повідомляє про вибори дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів НАПН України на вакансії:

Відділення загальної педагогіки та філософії освіти
– дійсних членів (академіків) – 2
– членів-кореспондентів – 4

Відділення психології, вікової фізіології та дефектології
– дійсних членів (академіків) – 2
– членів-кореспондентів – 3

Відділення загальної середньої освіти
– дійсних членів (академіків) – 2
– членів-кореспондентів – 3

Відділення професійної освіти і освіти дорослих
– дійсних членів (академіків) – 2
– членів-кореспондентів – 4

Відділення вищої освіти
– дійсних членів (академіків) – 1
– членів-кореспондентів – 3

Дійсними членами (академіками) НАПН України обираються громадяни України з-поміж членів-кореспондентів НАПН України, які створили визнані вітчизняною та світовою науковою спільнотою наукові школи у галузі освіти, педагогіки і психології, запропонували підхід до розв'язання наукових проблем освіти, педагогіки і психології, що мають велике теоретичне чи практичне значення, провадять активну науково-громадську діяльність, зробили вагомий внесок у підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів та мають науковий ступінь доктора наук.

Членами-кореспондентами НАПН України обираються громадяни України, які мають визнаний вітчизняною та світовою науковою спільнотою науковий доробок у галузі освіти, педагогіки і психології, розв'язали наукову проблему освіти, педагогіки і психології, що має вагомий теоретичний чи практичний значення, провадять активну науково-громадську діяльність, зробили вагомий внесок у підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів та мають науковий ступінь доктора наук.

Кандидатури для обрання членами-кореспондентами НАПН України висуваються дійсними членами (академіками) та членами-кореспондентами НАПН України, вченими (науковими, науково-технічними) радами наукових установ, атестованих відповідно до вимог Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», закладів вищої освіти (університетів та академій).

Кандидатури для обрання дійсними членами (академіками) НАПН України висуваються дійсними членами (академіками) НАПН України, вченими (науковими, науково-технічними) радами наукових установ, атестованих відповідно до вимог Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», закладів вищої освіти (університетів та академій).

На кожного кандидата подаються такі документи (в одному примірнику, завірені печаткою установи): обґрунтоване представлення з основного місця роботи або характеристика-рекомендація члена НАПН України; витяг з протоколу лічильної комісії щодо голосування

(крім тих, кого висувають члени НАПН України); характеристика з основного місця роботи (для тих, хто висувається не за основним місцем роботи або членом НАПН України); особливий листок з обліку кадрів; автобіографія та дві фотографії розміром 3x4 см; копії дипломів про вищу освіту; копії дипломів про присудження наукових ступенів та копії атестатів про присвоєння вчених звань; список наукових праць (2 примірники); копія паспорта, засвідчена претендентом; копія довідки про присвоєння ідентифікаційного номера; письмова згода на обробку персональних даних.

Вибори дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів НАПН України відбуваються на загальних зборах НАПН України 17 – 18 грудня 2019 року. Документи мають надійти до Президії НАПН України не пізніше ніж протягом місяця від дня публікації оголошення.

Документи подавати за адресою: 04053, м. Київ, вул. Січових Стрільців, 52-А, Президія НАПН України, кім. 214 (тел. 481-37-27; 481-37-21). Час прийому документів – з 10.00 до 17.00.

ПРОЄКТУЄМО ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ

28 серпня співробітники Інституту проблем виховання НАПН України взяли участь у традиційній вебконференції Національної академії педагогічних наук України «Учені НАПН України – українським вчителям». Виступи науковців Інституту проблем виховання були спрямовані на ознайомлення освітянської спільноти з результатами науково-педагогічних досліджень.

Актуальність теми виступу завідувача лабораторією естетичного виховання Оксани Комаровської «Ціннісний контекст мистецької освіти» для зустрічі з учителями курсу «Мистецтво» визначалася потребою осмислення тих найгостріших завдань Нової української школи, які викликають найбільші труднощі і ризики тлумачень. Цьогорічна бесіда з учителями була продовженням попередніх зустрічей, під час яких висвітлювалися: виховний потенціал уроків мистецтва; сутність компетентнісного підходу до мистецької освіти; специфіка формування оцінювання досягнень учнів у мистецькій освітній галузі.

Напередодні 2019-2020 навчального року увага зосереджувалася:

- на тому, яке місце посідають цінності у формуванні компетентнісної сфери випускника закладу загальної середньої освіти, що таке особистісні художні цінності;

- на ролі культурної компетентності особистості як системовірної серед інших ключових компетентностей і механізмах її формування через мистецтво, в основі чого лежать ціннісні орієнтири;

- на проблемі сучасності в мистецтві, щодо якої у вчителів виникає чимало труднощів у спілкуванні з учнями;

- на сутності феномену «художнє пізнання», самопізнання і самовираження дитини в мистецькій творчості;

- на рекомендаціях для вчителя щодо його готовності здійснювати толерантний педагогічний вплив на художні цінності дитини в аспекті сучасних інформаційних потоків.

У виступі «Формування просоціальної поведінки підлітків уразливих категорій у процесі впровадження тренінгової технології» головний науковий співробітник

лабораторії фізичного розвитку та здорового способу життя Тетяна Федорченко зробила акцент на тренінговій технології як найбільш сучасній методиці формування просоціальної поведінки у підлітків уразливих категорій. Тренінг розглядається як дієва модель включення особистості в міжособистісне спілкування. Вчена відзначила, що презентований методичний інструментарій уже впроваджується у практику закладів. Цей інструментарій має комплексну структуру і складається з уроку-тренінгу для учнів 5-6 класів «Твори добро, бо ти людина», семінару-тренінгу для педагогів «Педагогічна майстерність» й тренінгу для підлітків 7-9 класів «Обери своє майбутнє». Під час впровадження тренінгової технології було визначено і відпрацьовано найвагоміші фахові компетентності педагогів-тренерів з формування просоціальної поведінки підлітків уразливих категорій. Узагальнюючи результати експериментального дослідження, Тетяна Федорченко зазначила, що більшість підлітків уразливих категорій із експериментальних закладів навчилися: працювати в команді; уміти пояснювати; визначати пріоритетні цінності просоціальної особистості; порівнювати й аналізувати поведінкові прояви, відрізнити добро і зло; дискутувати; протистояти провокуючим факторам тощо.

У виступі «Концептуальні засади формування національно-культурної ідентичності підлітків у сучасних умовах» провідний науковий співробітник лабораторії громадянського та морального виховання Катерина Журба звернула увагу, що формування національно-культурної ідентичності має спиратися на історичну правду, історичну пам'ять, національну гідність, національну самосвідомість, патріотизм, творення нових смислів. Характеризуючи ідентичність як внутрішній, суб'єктивний стан особистості, учена розкриває етапи формування національно-культурної ідентичності у дітей та аналізує прояви кризи ідентичності: рольове зміщення; принизливе почуття власної непотрібності; душевний розлад; непристосованість; деперсоналізація, відчуженість; меншовагтисність; залежність від інших. Дослідниця розкрила проблеми

лінгвоциду української мови та його наслідків у сучасному вихованні.

Окремим, але надзвичайно важливим блоком у контексті реформування вітчизняної освіти стали виступи, що тематично зосереджені на проблемах сучасної дошкільної освіти. Зокрема, головний науковий співробітник лабораторії дошкільної освіти і виховання Наталя Гавриш у виступі «Форми організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти» зацентрувала увагу слухачів на уточненні чинних форм організації освітнього процесу у ЗДО. В освітньому процесі ЗДО використовуються такі форми організації діяльності дітей: заняття як спеціально організована пізнавальна діяльність, гра (в різних її видах), спостереження, екскурсії, проекти, колективні та індивідуальні бесіди і розмови, походи, свята та розваги, квести, досліди, гурткова робота тощо. Кожна з форм має організаційні відмінності залежно від кількості дітей – загальногрупова (понад 15 осіб), підгрупова (від 8 до 15), індивідуально-підгрупова (4-8), індивідуальна (від 1 до 4 осіб). Тривалий час домінуючою формою було загальногрупове заняття (вид заняття визначався метою, предметним змістом чи пріоритетною діяльністю). Причому число цих занять, як і час їх проведення, були чітко зафіксованими у так званій сітці занять без урахування інтересів конкретних дітей і специфіки конкретної групи. Така орієнтованість спричинювала занепад не менш важливих видів активності та мінімізувала можливість урахування індивідуальних особливостей дітей. Індивідуальний підхід тепер проголошено одним з ключових принципів. Це означає відродження гри як провідного виду діяльності. Змінилися й підходи до організації, зокрема, до їх кількості, яка має тенденцію до зменшення – одне заняття з усією групою дітей протягом дня, одне підгрупове та один вид і тип індивідуального заняття; до характеру занять: загальногрупове – заняття інтегрованого типу; індивідуальне чи підгрупове – предметне заняття.

Завідувач лабораторії дошкільної освіти і виховання Ольга Рейнпольська у виступі «Проектуємо освітнє середовище

для індивідуального розвитку дитини – забезпечуємо наступність між дошкільною та початковою ланками» наголосила, що у Концепції НУШ вказано на необхідність створення нового освітнього середовища, у Базовому компоненті дошкільної освіти та Державному стандарті початкової освіти визначається пріоритетність особистісно орієнтованого, компетентнісного, діяльнісного, середовищного підходу до розв'язання основних завдань дошкільної та початкової освіти. Вона зазначила, що усі діти заслуговують на освітнє середовище, де забезпечуються їхні базові потреби у навчанні та додаткові потреби (для дітей з особливими освітніми потребами). При його створенні звертаємо увагу на баланс між видами діяльності, інноваціями педагога та інноваціями дітей. Доповідач акцентувала увагу на ролі педагога, який є фасилітатором освітнього процесу і має пам'ятати, що те, як він навчає, є таким же важливим, як і те, чого він навчає. Освітнє середовище створюється для заохочення самовизначення дітей. Ефективна індивідуалізація освітнього процесу може бути досягнута завдяки організації навчальних центрів, які відображають навчальні потреби й інтереси дітей, забезпечують їхню дослідницьку діяльність, формують самостійність. Освітнє середовище живить досвід дитини: усе – від естетики дизайну приміщення до емоційного фону – покликане створити такі умови, за яких діти зростатимуть як особистості. Можливо, саме розуміння цього змушує працівників багатьох українських садочків та шкіл, наче мантру, повторювати фразу «матеріально-технічна база» у відповідь на запитання про потреби закладу. Під цією фразою часто криються мрії про евроремонт, сучасні меблі, оргтехніку. Дослідниця зазначила, що матеріальні речі – це засіб, а не мета, вони доповнюють, а не створюють досвід. Тому важливо, щоб за довгим переліком необхідних речей не губилось оте первинне – що це дає дітям.

Інф. Інституту проблем виховання НАПН України

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ІННОВАЦІЙ У ШКОЛАХ

29 серпня співробітники Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України (ІТЗН НАПН України) взяли участь у традиційній вебконференції «Учені НАПН України – українським вчителям». Учені ІТЗН НАПН України ознайомили педагогів із вітчизняним і закордонним досвідом використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті.

Оксана Овчарук, завідувачка відділу компаративістики інформаційно-освітніх інновацій, представила доповідь «Цифрова компетентність вчителя: міжнародні підходи». Вона наголосила, що цифрові технології можуть покращити навчання і підтримувати інновації у школах. Цифрові технології дають можливість збагатити навчальний досвід і підтримати розвиток, що виходить за межі цифрової компетентності. Сьогодні лише чверть дітей у європейських школах навчають учителі, які впевнені у своїй цифровій компетентності. Цифрові технології можуть підтримувати зв'язок і співпрацю в школах і підвищувати участь учнів та їхніх сімей у шкільному житті. Оксана Овчарук представила основні складники Рамки цифрової компетентності для осві-

тан – 2018 (Digital Competence Framework for Educators, DigCompEdu) та ознайомила з «Європейською стратегією щодо підтримки вчителів» (створення онлайн-

нових спільнот і ресурсів для шкільних фахівців, включаючи нові можливості eTwinning, онлайн-мережі для вчителів на ранніх етапах кар'єри та для їхніх на-

ставників); онлайн-курси (включаючи МООС), обмін передовим досвідом серед тих, хто здійснює підготовку вчителів щодо застосування Рамки цифрової компетентності для підтримки професійного розвитку вчителів і здійснення самооцінювання.

Валентина Коваленко, старший співробітник відділу хмаро орієнтованих систем інформатизації освіти, поділилася досвідом формування соціальної компетентності молодших школярів засобами ІКТ. Про сучасні засоби ІКТ для запобігання агресивній поведінці молодших школярів розповідала Наталя Яськова, молодший науковий співробітник відділу відкритих освітньо-наукових інформаційних систем. Про масові відкриті курси та доступні онлайн-ресурси для розвитку компетентностей учителів проінформували докторант ІТЗН Наталя Сороко та Олена Гриценчук, науковий співробітник відділу компаративістики інформаційно-освітніх інновацій.

Інф. Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України

БЕРЕГІНЯ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ Й ОСВІТИ

З-поміж творців інноваційної української педагогічної думки є неординарна особистість, талановитий організатор освіти і науки європейського масштабу, чарівна жінка, мудра берегиня педагогічної спільноти України Нелля Григорівна Ничкало.

Нелля Григорівна пройшла шлях від звичайної сільської вчительки до академіка. Велика дорога майбутнього академіка почалася в невеликому селі Старогнатівка на Донеччині. Там же, на Донбасі, закінчила педагогічне училище. Вищу освіту отримала у Львівському університеті імені Івана Франка. Трудовий стаж розпочала вчителем загальноосвітньої школи в прикордонному з Польщею селі. А потім був Київ і державна служба. А відповідно – й постійна робота з людьми. Їй досі – увага до кожної людини, толерантність академіка вражають. «Треба спішити робити добро й іти вперед», – цим мудрим кредо Нелля Ничкало керується все життя.

Усвідомлюючи пріоритетність законодавчого врегулювання якісних змін в освіті і науці, Нелля Григорівна стала одним із активних ініціаторів підготовки стратегічних нормативних документів: Концепції розвитку професійної освіти в Україні, Концепції розвитку професійно-технічної (професійної) освіти, Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI ст»), Національної доктрини розвитку освіти, Законів України «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту», «Про освіту» тощо.

Плідним є науковий доробок Неллі Ничкало – 600 праць з проблем теорії та історії професійної педагогіки, педагогіки праці, психології і дидактики

професійної освіти, педагогічної освіти, освіти упродовж життя. Учений-енциклопедист, наполегливий організатор педагогічної науки, Нелля Григорівна стала натхненником укладання низки навчально-методичних, довідникових видань, які стали надійними помічниками не одного покоління освітян. Ака-

демій Ничкало глибоко переконана, що нагальні проблеми освіти і педагогічної науки мають широко обговорюватися громадськістю, зокрема на шпальтах авторитетних українських і зарубіжних часописів, ініціатором видання яких вона є упродовж багатьох років («Рідна школа», «Педагогіка і психологія», «Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи», українсько-польські/польсько-українські щорічники «Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia», «Edukacja Zawodowa i Ustawiczna» та ін.).

У творчому тандемі Неллі Григорівни з академіком Іваном Зязюном 1993 р. було засновано Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України (нині – Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України). За натхненної підтримки академіка Неллі Ничкало функціонує Інститут професійно-технічної освіти НАПН України.

Стратегічним пріоритетом діяльності Неллі Григорівни є забезпечення науково-освітньої співпраці України і Польщі, яка реалізується на рівні обміну досвідом між академічними інституціями, організація польсько-українських/українсько-польських форумів, підготовки наукових кадрів тощо. Розвиваючи ідеї своїх учителів Є. Костяшкіна, С. Багишева, М. Скаткіна, збагачуючи їх концепціями і теоріями своїх сучасників – І. Зязюна, С. Гончаренка, О. Рудницької, Нелля Григорівна заснувала власну науково-педагогічну школу (понад 100 дослідників). З-поміж актуальних проблем досліджень, здійснених яскравими представниками її науково-педаго-

гічної школи – питання теорії і практики професійної (професійно-технічної) освіти, компаративістські дослідження, історії розвитку національної освіти, андрагогіки тощо.

Як істинно народний академік, Нелля Григорівна – не лише видатний фахівець у галузі освіти, а й неформальний член багатьох родин. Їй глибоко вірять колеги, педагоги, науковці, вбачаючи в ній надійного порадника й успішного керівника. Її мовлення – афористичне, образне, пересипане народними прислів'ями, жартами, прикладами високої поезії Ліни Костенко, Лесі Українки...

Дорога, високоповажна, шанована Богом і людьми Нелле Григорівно! У красивий осінній день Вашого народження вітаємо Вас зі славним ювілеєм. Надзвичайно багато зроблено Вами на теренах освіти і науки. Маємо честь спілкуватися з Вами упродовж багатьох років, надихаючись людяністю, професіоналізмом, естетичністю світосприйняття. Але переконані, що справжня Ваша слава і шана ще попереду, адже пора зрілості – це неповторний життєвий етап, коли є сміливість долати нові обрії, є мудрість навчати і навчатися, є серце, наповнене надіями, є любов до життя, людей, професії.

Будьте благословенні на многії і благії літа!

Президія НАПН України
Дирекція і співробітники
Інституту педагогічної освіти
і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України

ЛЮДИНА-ТВОРЕЦЬ

Немає нічого радіснішого,
ніж жити за покликанням
Г. С. Сковорода

Доля на життєвому шляху зводиться кожного з нас з багатьма видатними особистостями, які впливають на наш світогляд, формують наукові погляди та ставлення до освіти і науки. Серед таких людей насамперед потрібно назвати доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена НАПН України, академіка-секретаря Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України Неллю Григорівну Ничкало – державницьку людину, видатного вченого, талановитого організатора науки, яка є і

залишається для багатьох освітян і науковців взірцем громадянина, патріота і професіонала. Українська нація одержала в її особистості видатного педагога, глибокого вченого, активного громадського діяча. І цінуються її чесноти тими, хто її знає, надзвичайно високо, настільки, що йдеться про неабияку винятковість, рідкість.

Щиро захоплення та глибоку повагу викликає вагомий особистий науковий доробок академіка – здійснено десятки оригінальних концептуальних досліджень, результати яких промовисто свідчать про широту та різноманітність її наукових інтересів, про рідкісну універсальність знань, їх масштабність і багатоплановість.

Її порядність, відвертість і відданість справі викликають заслужену повагу, а спілкування з нею завжди приносить нові ідеї, новий поштовх до дослідницької, педагогічної, просвітницької діяльності. Академік Нелля Ничкало – людина з надзвичайно великим зарядом працездатності і любові до життя, цим вона «заряджає» усіх навколо.

Шановна Нелле Григорівно! Маємо високу честь щирісердно привітати Вас, неповторну творчу особистість, зі славним ювілеєм! Нехай Доля шле Вам міцне здоров'я та щастя, а Божя опіка, віра, надія й любов завжди крокують поруч.

Щиро бажаємо, щоб у Вашому серці жили тільки спокій, тепло та ніжність.

Нехай людська повага буде подякою Вам за плідну працю, наполегливість і вміння творити добро. Зичимо Вам невинної творчості, душевної гармонії, успішного здійснення усіх планів і задумів, сімейного щастя, злагоди й добробуту у Вашій оселі.

Нехай кожен Ваш день і надалі починається з нових кроків до успіху, задумів, мрій. Нехай янгол-охоронець надає новий запас сил і терпіння, вогник надії і любові, промінчики доброї віри і удачі! Нехай людська шана буде подякою за плідну працю, чуйність, вміння творити добро.

Відділення професійної освіти
і освіти дорослих НАПН України

Академічна доброчесність

ЯКОЮ МАЄ СТАТИ НОВА АКАДЕМІЧНА КУЛЬТУРА

Упродовж останніх кількох років науково-освітнє товариство усе більше переймається дотриманням академічної доброчесності. В академічних установах, закладах вищої освіти проводиться масштабна просвітницька робота, розробляються й приймаються етичні кодекси тощо. Мета цього – донести до наукової, університетської спільноти значення академічної доброчесності та результати недотримання її постулатів. Адже академічна доброчесність означає, що в процесі навчання та дослідницької роботи студенти, викладачі та науковці мають послугуватися, передусім, принципами чесної праці та навчання, що повинно стати невід'ємною складовою нової академічної культури. Академічна доброчесність покликана боротися із плагіатом як актом шахрайства в студентських роботах, дисертаціях, наукових статтях і монографіях, з фабрикацією і фальсифікацією результатів наукових досліджень, обманом, списуванням тощо.

Невипадково такий широкий резонанс отримали II Академічні зібрання «Акаде-

мічна доброчесність як етико-правова категорія», які відбулися 12 вересня у Київському регіональному центрі Національної академії правових наук України. За участі вчених усіх національних галузевих академій відбулася цікава й плідна дискусія щодо важливих правових проблем академічної доброчесності. З вітальним словом до учасників звернувся віце-президент Київського регіонального центру Національної академії правових наук України Наталія Кузнецова і заступник голови Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти Іван Назаров. З питань академічної доброчесності в здійсненні наукових досліджень виступили Олена Кохановська, академік-відділення цивільно-правових наук НАПН України, Галина Ульянова, проректор НУ «Одеська юридична академія», Андрій Бутенко, заступник голови Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Проблему складових академічної доброчесності було розглянуто у виступах Олени Штефан, с.н.с. Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка

Ф. Г. Бурчака, Наталії Оніщенко, завідувачки відділу Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, Василя Костицького, професора кафедри КНУ ім. Т. Шевченка та інших учасників зібрання.

У роботі академічного зібрання взяли участь учені Національної академії педагогічних наук України, які акцентували увагу на тому, що академічна доброчесність – це, найперше, сукупність етичних принципів і визначених законом правил. Дотримання їх вимагає серйозної просвітницької і виховної роботи, розпочинаючи із початкової школи. А це означає, що ми маємо розгорнути масштабну роботу із запобігання академічній недоброчесності. Зокрема, у виступі академіка-секретаря Відділення вищої освіти НАПН України Петра Сауха прозвучала думка, що незважаючи на розголос щодо різних справ, де компроментуються імена недоброчесних учених, ситуація з академічною доброчесністю залишається незадовільною. Згідно зі статистикою Unicek, в Україні у 2018 році показчик текстових збігів у перевірених системою наукових

роботах сягає 33,16%. Прикро, що, як свідчать численні опитування різними громадськими організаціями, 96% учнів і студентів вдавалися до недоброчесних практик, 35% не знайомі з поняттям академічної доброчесності, й лише 17% знають про статтю «Академічна доброчесність» в Законі України «Про освіту». Усе це, на думку Петра Сауха, вимагає виносити проблему академічної доброчесності ширше в публічну площину, організувати просвітницьку й виховну роботу серед учнівської та студентської молоді. Крім того, на його думку, академічна доброчесність стосується не лише якості освіти – вона безпосередньо впливає на те, яких громадян виховує система освіти в країні, які цінності закладаються під час навчання в школі (університеті) та яким є «секрет успіху» в суспільстві. Чи це важка й наполеглива праця, яка допомагає досягти успіхів як окремії людини, так і країні, чи це обман, шахрайство та сумнівна сутність, які згодом стають нормою суспільних відносин і тягнуть країну на дно.

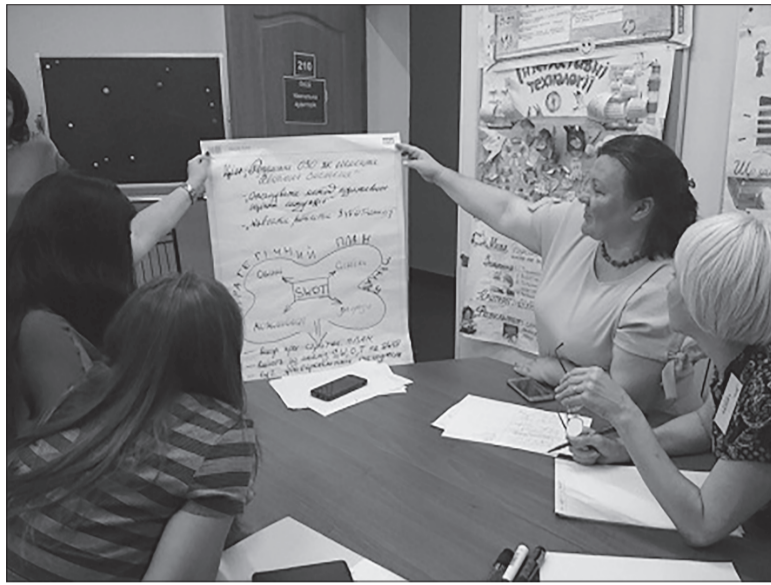
Інф. «Педагогічної газети України»

МІЖНАРОДНИЙ ПРОЄКТ ДЛЯ РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКИХ КОМАНД В ОПОРНИХ ШКОЛАХ УКРАЇНИ

ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (УМО) упродовж майже 10 років поспіль бере участь у міжнародній проєктній діяльності з Проектним Бюро «КультурКонтакт Австрія» Федерального міністерства освіти, науки та досліджень Австрійської Республіки. За цей час вже реалізовано два проєкти з розвитку ключових компетентностей керівників закладів загальної середньої освіти: «Формування в керівників шкіл компетентностей з проєктного менеджменту для інноваційного розвитку освітніх організацій України» (2014-2016) та «Нові вимоги до компетентностей керівників шкіл в Україні» (2016-2018).

Починаючи з 2019 року розпочався третій проєкт «Компетентність лідерства та менеджменту для розвитку якості в опорних школах України» (2019-2020), до якого, окрім УМО та Одеської академії неперервного розвитку, долучилися заклади післядипломної освіти з Київської, Житомирської та Вінницької областей.

3-5 вересня тренерська команда УМО у складі проректора з науково-методичної роботи та між-

народних зв'язків Олени Отич, заступника директора Центрального інституту післядипломної освіти Лариси Оліфіри, доцента кафедри менеджменту освіти та права Надії Любченко, професора кафедри педагогіки, адміністрування та соціальної роботи Тетяни Махини узяла участь у черговому

етапі цього проєкту, який відбувся на базі Одеської АНО.

Програма триденного тренінгу, що провели експерти «Культур Контакт Австрія» Міхаела Сбурні та Августа Зайдль, охоплювала теоретичні й практичні блоки щодо визначення фаз розвитку управлінських команд опорних

шкіл, управління керівником емоціями в ситуаціях змін, характеристики школи як організації експертів, схематичної побудови петлі якості, створення і обговорення командами планів розвитку опорних шкіл та їх філій тощо. Під час виконання практичних вправ майбутні тренери оволоділи палітрою різноманітних методів, прийомів, підходів і практик з розвитку лідерства. Це дасть їм можливість здійснювати ефективний супровід роботи опорного закладу та його філій і, як результат, створити кожному окремому закладу можливість для побудови індивідуальної моделі розвитку на засадах партнерства.

Кінцевою метою проєкту є створення авторських програм розвитку лідерських компетентностей керівників опорних ЗЗСО та формування у кожному такому закладі команди односторонців, спрямованої на підвищення якісного рівня надання освітніх послуг.

З цією метою учасники українсько-австрійського проєкту запланували проведення двох пілотних навчальних модулів для управлінських команд опорних шкіл, які у жовтні-листопаді цьо-

го року реалізовуватимуться у Вінницькій, Житомирській, Київській та Одеській областях.

Для підготовки цих пілотних модулів учасники проєкту розробили деталізовані програми дводенних тренінгів, у яких представлено хронометрично вивірені форми і методи роботи тренерів із управлінськими командами опорних ЗЗСО. Зміст та алгоритм реалізації цих програм був розкритий у презентаціях О. Отич (УМО), О. Пастовенського (Житомирський ОППО), О. Левчишиної (Одеська АНО) та інших учасників проєкту.

Презентація підходу до планування пілотного модулю супроводжувалася демонстрацією кожною командою фрагменту практичної тренінгової роботи, за якою спостерігали інші тренерські команди, а по завершенні роботи надавали свій фідбек учасникам.

Набуті знання і вміння тренерів дадуть їм змогу на практиці здійснити ефективний супровід якісної роботи опорного закладу разом зі своїми філіями, забезпечити навчання управлінських команд закладів ЗСО на засадах партнерства.

ФІНСЬКИЙ ДОСВІД ОЦИФРУВАННЯ ДОКУМЕНТІВ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ

11 вересня для слухачів Центрального інституту післядипломної освіти провів лекцію з проблем архівування й зберігання документів та організації електронного документообігу у Фінляндії доктор історичних наук, професор, керівник проєкту з пошуку та оцифрування документів Національного архіву Фінляндії (НАФ), відомий у світі фахівець у галузі архівознавства, документознавства та історії науки і техніки Дмитро Фролов.

На лекції були присутні новопризначені заступники з навчально-виховної роботи закладів професійної (професійно-технічної) освіти та директори (заступники директорів) гімназій, колегіумів, навчально-виховних комплексів.

Представила шановного гостя з Фінляндії проректор з науково-методичної роботи та міжнародних зв'язків Олена Отич. Вона акцентувала увагу присутніх на актуальності запропонованої теми в контексті побудови в Україні «держави у смартфоні» та наголосила, що Фінляндія входить до п'ятірки держав світу, в яких електронний документообіг організовано на найвищому рівні. Цей досвід заслуговує на вивчення і впровадження у системі освіти України.

Професор Фролов звернув увагу слухачів на те, що сучасний документообіг передбачає високий рі-

вене продемонстровано технологію практичного користування інформацією, що знаходиться

для широкого загалу користувачів із будь-якої країни, тому сьогодні постає актуальне питання про

закладів освіти України у проєктній діяльності та у пошуковій роботі.

Під час підбиття підсумків лекції доповідач окреслив можливості практичного використання бази архівних даних для патріотичного виховання молоді на історичних прикладах і достовірно підтверджених фактах.

Організатори заходу обговорили напрями подальшої співпраці УМО і НАФ та умови участі провідних фахівців із України і Фінляндії у заходах з підвищення кваліфікації працівників закладів освіти цих країн.

У цей же день відбулась зустріч поважного гостя із академіком-секретарем Відділення вищої освіти НАПН України Петром Саухом. Сторони дійшли згоди про підготовку меморандуму щодо співпраці між НАПН України та НАФ з питань впровадження електронного документообігу в установах НАПН України та поширення серед науково-педагогічної спільноти досвіду Національного архіву Фінляндії.

Олена ОТИЧ,
проректор з науково-методичної роботи та міжнародних зв'язків
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

вень формування архівних фондів, які у Фінляндії реорганізовано та переведено в електронний формат оформлення і зберігання документів. Він ознайомив присутніх із організацією архівної справи у Фінляндії, сучасним станом електронного документообігу в установах та організаціях, його можливостями та функціями. Слухачам

у державному архіві, зокрема, як знайти представників різних регіонів України, які у роки II Світової війни перебували або брали участь у військових діях на території Фінляндії. В архіві є багато документів, що зберігають інформацію про долі представників різних країн, які перебували або поховані у Фінляндії. Ця інформація доступна

популяризацію міжнародних надбань серед учнівської і студентської молоді України.

Виступ професора Дмитра Фролова доповнила завідувач відділу наукової роботи ДЗВО «УМО» Інна Отамась, яка акцентувала увагу слухачів на практичному застосуванні можливостей, запропонованих фахівцями з Фінляндії, для

ВІЗИТ ПОЛЬСЬКОЇ ДЕЛЕГАЦІЇ

4 вересня відбулася зустріч президента Національної академії педагогічних наук України Василя Кременя з делегацією Академії спеціальної педагогіки ім. Марії Гжегожевської (Республіка Польща). У зустрічі взяли участь директор Інституту педагогіки Академії спеціальної педагогіки ім. Марії Гжегожевської, голова Наукового товариства «Польща-Укра-

їна», іноземний член НАПН України пан Франтішек Шльосек, ад'юнкт кафедри педагогіки праці й андрагогіки Академії спеціальної педагогіки ім. Марії Гжегожевської пан Ян Сікора, академік-секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України Нелля Ничкало, директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана

Зязюна НАПН України Лариса Лук'янова, учений секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України Валентина Гордієнко, заступник начальника відділу наукових і керівних кадрів та міжнародних наукових зв'язків апарату Президії НАПН України Параска Доценко, завідувач сектору науково-аналітичної обробки і поширення інформації

апарату Президії НАПН України Лідія Ткаченко.

Під час зустрічі було обговорено питання організаційних заходів щодо проведення VIII Українсько-польського/польсько-українського форуму «Освіта для миру», що відбудеться у жовтні на базі Переяслав-Хмельницького ДПУ імені Григорія Сковороди.

ВИХОВНА ІННОВАТИКА ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО

Іван БЕХ,
директор Інституту проблем
виховання НАПН України

Духовний світ Василя Сухомлинського – то неперевершена виховна сила, і в цьому запорука його благодійної дії на дитину, на зростаючу особистість. Для науковців і практичних педагогів – це глибинний принцип і виховний метод, а для дитини, яку він плекав – це наш Учитель. Якраз у такому сердечному діянні злилися ці теоретичні категорії, теорія, де принцип і метод стали єдиним світотворчим діянням, від якого неможливо відвернутися, бути байдужим; діянням, що по-величному, по-доброму очищає від усього низького, аморального, фальшивого.

Звідки ця надлюдська потуга взялася у великого педагога? І ми звично відповідаємо: майстерність, талант, одарованість. Та щось інше він мав у своєму серці – якийсь духовно-перетворювальний імпульс, що зігрівав кожну дитину. Це те неповторне великолюдське ество, що притаманне лише вибраним. І в цій духовній вибраності треба віддати належне й роду В. Сухомлинського. Десять із глибин його душі лише один раз вирвалося: «Найближчою людиною для мене в роки ранньої юності була бабуся Марія – дивовижна жінка, якій я завдячую всім, що увійшло у мою душу красивого, мудрого і чесного... Вона відкрила переді мною світ казки, рідного слова і людської краси» (Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка. – Київ: Рад. школа, 1978. – 241 с.).

Тож Василя Сухомлинського неможливо повторити, його можна лише наслідувати, наближатися, та й цього достатньо, щоб бути успішним і вченим, і практиком.

Важливо, що духовний світ педагога – це явище особливе. Є багато людей духовно довершених, але без достатнього потягу до людини, до її тяжких переживань, до внутрішнього (а то й зовнішнього) благополуччя. Для В. Сухомлинського все ставало душевно значущим, коли поруч була людина – дитина, отрок, юнак. Тоді й проливалось потужно з його світу все найсокровенніше, найгуманніше, як це ми зараз говоримо.

Ми говоримо про виховання власною особистістю, виховання власною святістю, якщо хочете. Це ж найвища міра і ступінь духовного перетворення дитини як вихованця. Таке виховання рівнозначне її вхованню від зла у всіх його різновидах і спрямованості до шляху добра, до нетлінних людських цінностей, які не підвладні корозії часу.

Кожна зустріч з Василем Сухомлинським у такій його духовній іпостасі зі своїми вихованцями була не просто звичайною педагогічною ситуацією, а перетворювалася у духовне свято, незалежно від місця перебування: у полі, на лісовій галявині, на березі водоймища. Оточуюча природа при цьому ще більше підсилювала дієвість його слова, яке сповна адресувалося як певній групі, так водночас і окремому вихованцеві. А це означало, що кожен із них почував себе піднесено, оскільки сприймав слово вчителя як частину його духовного світу, до якого він мав долучитися, збагатити власний культурний образ.

Подібне єднання з природою Василь Сухомлинський перетворював у неповторний виховний ефект, коли істинні цінності дитина сприймала такими, які лежать в основі її життя і не можуть вважатися абстрактними, як це часто буває за традиційних виховних впливів. Тоді й виникає у вихованця, який охоплений духовною ауру педагога, істинне прагнення до власного особистісного вдосконалення, бажання побудувати своє життя за високою мірою духовної якості. Остання стосується будь-якої дії, оскільки на цьому рівні духовної якості вихованець повсякчас практично утверджується, а якщо прийде, то й очищує свою духовність. У цьому духовному горнілі у вихованця не виникає боязні за своє майбутнє, оскільки він буде його тут як зриму реальність у всьому її подійково-діяльній діапазоні.

Виховання власною особистістю як духовно-перетворювальна дія має складну і нині ще незвідану психологічну будову. Можна було б вважати, що за цим постулатом покладається сукупність властивостей-цінностей, якими володіє вихователь і якими він оперує у взаємодії з вихованцями. Однак думка В. Сухомлинського сягає набагато далі. Рідко ми нього зустрічаємо, що педагог має бути вмільним, досконалим, професійним. Наголосимо, що й нині теорія і практика виховання оперує цими визначеннями.

На відміну від цього, тексти В. Сухомлинського рясніють поняттям «мудрість»: на перший погляд зрозумілим і дохідливим для вжитку, але вжитку лише мовленнєвого і далеко не дієвого у методичному плані. Якраз у контексті цього поняття, дійсної категорії Василь Сухомлинський піднімається до філософсько-етичних вершин, щоб спуститися до глибин духовного перетворення особистості. Педагога не влаштувала та обставина, згідно з якою мудрість асоціювалася з освіченістю людини чи гуманістичними якостями, які тривалий час розумілися доблестями. Античний світ саме ними й послуговувався, і нам би цю категорію відновити у її правах.

Ми правомірно формуємо думку, що Василь Сухомлинський, знаючи виховні першоджерела, мудрість вважав дещо вищим і складнішим утворенням на відміну від сукупності особистісних якостей людини. Тож мудрість – це той по-справжньому духовний меч, про який йдеться у святоотчій літературі. Щоправда, це не лише дар, а й результат великого подвигу життя,

на який стає особистість, оновлюючи докорінно свою природу. Поєднуючи у певну систему судження В. Сухомлинського у різних за часом (а отже, й за зрілістю) його творах, ми можемо структурно представити поняття мудрості.

До його складу входить досконале мислення, досконале слово, досконале почуття-переживання. Саме такий синтез, як нині би сказали, й породжує цей конструкт. Істотною ознакою синтезу є особлива властивість, не притаманна його складовим, тобто це – мудрість людини. Та Василю Сухомлинському й такого теоретичного визначення виявилось замало. Адже він мав трансформувати його у план виховної дії, більше того – виховної практики. Тож для цієї тріади він долучає поняття діяння – активності особистості, просякнутої духовністю. Тепер досконалий внутрішній світ поєднується й з досконалим вчинком, поведінкою, життєм особистості у мудрості її вищих смислів. Так, розуміючи вищу місію особистості, В. Сухомлинський щодо зростаючої людини говорив про духовно-моральні переконання, які мають перетворитися у відповідні звички. Зауважимо, що цей розвивальний рівень нашою наукою і практикою ще не повністю освоєний.

Із сказаного випливає, що вершиною ціннісної піраміди виступає мудрість особистості. Якраз цією надцінністю піраміда В. Сухомлинського відрізняється від відповідної піраміди А. Маслоу, яка розрахована лише на пересічну особистість. Ми це сміливо заявляємо, оскільки для великого педагога була неприйнятна особистісна посередковість з переважаючою часткою меркантильних потреб і прагнень. Тож там, де в ідеальному образі вихователя вершинним пунктом є його мудрість, вихованець попадає у таке духовне поле напруження, за якого він приречений бути достойним свого наставника. Він, як правило, за законом індукції у відповідь на свою сильну любов відчуває любов вихованців. Вони у процесі такої виховної взаємодії намагаються ставити високі цілі, достойні великих зусиль. Таке духовне життя на психологічному оптимумі й формує у вихованців стійку внутрішню позицію, визначаючи струнку смисло-ціннісну ієрархію.

Важливо, що вихованець вибудовує по-новому власну самоцінність, за якою вища внутрішня краса перевищує красу зовнішню – реальних предметів, подій, творів мистецтва. Таке ціннісне осягнення себе вихованець намагається сприйняти душею, не розмірковуючи над сприйняттям. Це прийде пізніше, а нині – саморадність і самопіднесення.

В. Сухомлинський, на нашу думку, першопроходець не просто у внутрішній світ дитини, а у світ її сакральної духовності, який він не вважав за природну константу, а таким, що дається їй важкими зусиллями, постійною працею спочатку з наставником, а потім і самотійно. Духовно-глибинний підхід до виховання, який проектувався Сухомлинським у площину виховних методів, безпосередньо впливав зі складного

духовного світу дитини, що мав бути випестуваний у неї. За висловленням педагога – це тонкий світ переживань. Відповідно виховні методи і виховна робота теж видавалася йому надзвичайно тонкою сферою.

Уточнімо поняття «тонкості» за В. Сухомлинським. Це насамперед відчуження людини, емоційна неприйнятність, вразливість, чуйність, чутливість, співпереживання зростаючої особистості. Усе це вимагало від вихователя зовсім інших, нетрадиційних виховних інструментів, які акумулювались би у його глибинно-духовну виховну систему. Василь Сухомлинський добре розумів, що це глибинне почуттєве багатство дитини не буде повним, довершеним, якщо вона, використовуючи його, не буде здатна до проникнення у духовний світ іншої людини. З цим пов'язувалась духовна сутність вихованця – безпосередньо у реальній дії, спрямованій на перетворення іншої людини за образом і подібністю його самого.

За Сухомлинським вихованець, який перебував у духовній енергетиці наставника, мав моральне право дати йому об'єктивну оцінку. Ця оцінка видавалася дитині як найвища міра поцінування, душевної близькості, поваги і любові. Подібні стосунки становили успіх і в удосконаленні педагога, і в духовному зростанні вихованця. У результаті цього виникає глибинне виховне явище – переживання вихованцем потреби у наставнику. Саме спалах цієї потреби згодом екстраполюється на інших, але собі подібних. І тут річ не лише у людській підтримці, а й неможливості достойно жити поза світом людей, не закриваючись від нього у власній самотності. Натомість головне у такому міжособистісному тяжінні – переживання дитиною горя, турбот, страждань іншої людини, особисте піклування про долю того, хто потребує допомоги і співчуття.

Василь Сухомлинський всіляко, зі всією силою переконання утверджував положення про високоперетворювальну силу міжособистісних відносин. На відміну від контактів, які обмежуються формальними поверхневими зустрічами часто розважальної спрямованості, міжособистісні відносини мали набувати взаємодобродійного сенсу. Таке призначення можливе лише за умови, що вони будуть глибинно-сердечними. У такій особистісній іпостасі взаємини набувають ознак другодомінантності, виховного взаємопроникнення у два духовні світи. По-іншому – це велика дружба у повному значенні її дії. У цій виховній ролі дружби В. Сухомлинський теж залишає своє оригінальне слово. Він підкреслював, що часто дружба серед вихованців виникає спонтанно; її можливо зафіксувати і брати до уваги. Разом із такими за феноменологією взаєминами мають культивуватися й інші: взаємини дружби, що опосередковані суспільно значущою діяльністю. Більше того, він наполягав, що якраз від міри і масштабу значущості суспільно важливої діяльності, насамперед дитячої продуктивної праці, залежатиме, наскільки дружба

буде тісною, а отже, і тривалою. Василь Сухомлинський розумів суспільну обмеженість праці дитини: її продукти мають бути корисними і задовольняти певні потреби групи, класу, школи, громади. Тож це повноцінні продукти, а не поробки без спрямованого соціального призначення. Тому якраз праця орієнтована на суспільний продукт, тобто праця виробнича, має глибинний виховний сенс. Праця, що лише щось виготовляє як її результат повинна зійти, так би мовити, з виховної сцени.

Відомо, що В. Сухомлинський був мудрим поборником дитячого колективу. Ця лінія йшла від А. Макаренки, С. Шацького, західних педагогів кінця XIX століття. Зазначимо, що великий педагог значно розширив горизонт функціонування цього утворення. Колектив як дитячу організацію він не обмежував лише суспільно корисною працею, як це проглядається у згаданих європейських, а також американських педагогів. Хоча і цей аспект є доволі продуктивним як метод виховання працею. Василю Сухомлинському імпонувала багатогранність колективного життя. Якраз у доцільних переходах від одного виду колективної діяльності до іншої він вбачав потужні розвивально-виховні джерела. У такій продуктивній цілісності й формувалась духовне життя дитячого колективу. І чим багатше, повніше духовне життя колективу, тим тонші й міцніші нитки дружби зв'язують вихованців. Таким був сформульований великий закон виховання, який не має підлягати корозії часу.

Усе ж найвище напруження дружби належить сім'ї, де панує міцна любов, взаємодопомога і співчуття. У таких душевних умовах для більшості хлопців і дівчат друзями стають батьки і матері. Взагалі дружба вихованців із дорослими – це потужне духовно-виховне явище, що задає перспективу їхнього зростання, де дитина піднімається до бажаного духовно-морального образу старшого, а то й прагне перевищити його. Важливо, що у перспективі цього прагнення вихованець живе й повноцінним теперішнім всією повнотою духовного життя, віддачею фізичних і духовних сил для творення радості людей сьогодні.

У власній виховній системі Василя Сухомлинського відав належне й самовихованню зростаючої особистості. Виховання лише тоді буде продуктивним, коли воно поєднується, більше того «переливається» у самовиховання – таке кредо великого педагога. У цьому інтимно внутрішньому процесі слід розгорнути такі душевні сили, які викликали б у дитини бажання бути кращою. І тут імпульсом до цього переживання має стати відкриття в іншій людині чогось морально досконалого і красивого. Тому дитині, яка духовно зростає, обов'язково потрібне духовно зріле оточення дорослих, що оберігає її від усілякого зла.

Василь Сухомлинський залишив нам велику книгу виховання і наше завдання – глибоко опановуючи її, торувати подальші шляхи до духовно-морального зростання нашої молоді.

УЧЕНИЙ-ПЕДАГОГ І РЕФОРМАТОР ОСВІТЯНСЬКОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Історію України, її сучасне і прийдешнє творять унікальні особистості. В інноваційний розвиток національної освіти і науки, їх реформування та євроінтеграцію зробив вагомий внесок Олег Михайлович Топузов.

Олег Топузов – член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, доктор педагогічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, віце-президент НАПН України, директор Інституту педагогіки НАПН України.

Народився 25 вересня 1964 року у смт Тисмениці Івано-Франківської області. Закінчив природничо-географічний факультет Київського державного педагогічного інституту імені О. М. Горького за спеціальністю «Географія і біологія» (1987 р.). Упродовж 1987–1990 років працював учителем географії у Софіївсько-Борщагівській середній школі Києво-Святошинського району Київської області, продовжуючи родинну династію педагогів.

Наукову діяльність розпочав 1991 року в Науково-дослідному інституті педагогіки Української РСР (нині – Інститут педагогіки НАПН України) на посаді молодшого наукового співробітника лабораторії теорії навчання й передового педагогічного досвіду. І відтоді наукова діяльність стала для нього не просто

роботою, а одним із найважливіших і найцікавіших складників життя. Упродовж 1994–1996 рр. Олег Топузов обіймав посади наукового співробітника, старшого наукового співробітника лабораторії дидактики. Упродовж восьми років він очолював лабораторію географічної освіти Інституту педагогіки АПН України. У 2008 році обраний і призначений на посаду заступника директора з наукової роботи Інституту педагогіки НАПН України, у 2012 році виконував обов'язки директора, а в 2013 році одностайно обраний і призначений на посаду директора, яку він обіймає й нині. У 2017 році Загальними зборами НАПН України Олег Топузов обраний і призначений на посаду віце-президента НАПН України.

Стіль його наукової діяльності відзначається постійним творчим пошуком, наполегливістю, послідовністю та системністю, що забезпечує високу результативність. У 1994 році Олег Михайлович успішно захистив кандидатську дисертацію «Коригуючі факультативи в основній школі», а в 2008 році – докторську «Методичні основи проблемного навчання географії в загальноосвітніх навчальних закладах».

Олег Михайлович постійно в пошуках нових ідей щодо розроблення та впровадження педагогічних технологій, ефективних методик навчання. Він розробив дидактико-методичні засади реалізації проблемного та діяльнісного підходів до навчання географії, які втілює в створених за його керівництва та участі навчальних програмах, серії підручників з географії для закладів вищої освіти. Низку праць присвячено змісту й організації коригувальних факультативів в умовах профільної орієнтації навчання в основній школі, проблемам науково-методичного забезпечення шкільного курсу економічної та соціальної географії світу.

Здатність організувати наукову діяльність колективу сприяла започаткуванню наукової школи Олега Топузова. За його наукового керівництва захищено 25 кандидатських дисертацій, за наукового консультування – дев'ять докторських. Упродовж десяти років Олег Михайлович очолює спеціалізовану вчену раду зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (географія, хімія, біологія), є членом спеціалізованої вченої ради зі спеціальності 13.00.09 – теорія навчання; 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки в Інституті педагогіки НАПН України.

Олег Топузов – головний редактор «Українського педагогічного журналу», започаткованого у 2015 році за його ініціативи, а також

наукового збірника «Проблеми сучасного підручника». Є членом редакційних рад і колегій низки вітчизняних фахових педагогічних і закордонних наукових видань.

Олег Михайлович визначив пріоритетні напрями розбудови Інституту педагогіки: позиціонування Інституту в суспільстві як лідера інноваційного розвитку загальної середньої освіти України в контексті європейських перспектив; сучасний менеджмент науково-організаційної діяльності; розвиток наукового потенціалу установи; удосконалення матеріально-технічного забезпечення науково-дослідної роботи.

В Інституті склалася ефективна система впровадження результатів науково-дослідних робіт та їх моніторингу. Наукова продукція Інституту постійно експонується на виставках «Сучасні заклади освіти», «Інноватика в сучасній освіті» та щороку відзначається в номінаціях за найкращі видання. Дієвою формою впровадження є започаткований у 2015 році методичний проект онлайн-конференцій «Учені НАПН України – українським учителям», які уже стали традиційними. Олег Михайлович є співорганізатором і учасником низки міжнародних, всеукраїнських і регіональних науково-практичних конференцій та семінарів, виступає з доповідями перед учителями-експериментаторами та методистами. Офіційні видання Інституту – збірник наукових праць «Проблеми сучасного підручника», журнали «Український педагогічний журнал», «Комп'ютер в школі та сім'ї» – входять до міжнародних реферативних і наукометричних баз даних.

Переймаючись збереженням кращих традицій закладу, Олег Топузов ініціював до Дня науки щорічний конкурс на здобуття Премії імені видатних учених Інституту педагогіки НАПН України (2015). З ініціативи Олега Михайловича започатковано найвищу нагороду – медаль «Академік М. Д. Ярмаченко» (2014).

Олегу Михайловичу притаманне стратегічне й прогностичне бачення розвитку науки і освіти. За його ініціативи й керування було здійснено значні практичні кроки у розробленні законодавчого та програмно-методичного забезпечення загальної середньої освіти. Олег Топузов – відомий учений поза межами України. Опублікував понад 250 наукових праць, зокрема монографії – «Проблемне навчання географії в школі: теорія і методика», «Дидактика географії»; підручник «Загальна методика навчання географії» для вищих пе-

дагогічних закладів освіти, дев'ять підручників з географії (6 – 10 класи і 22 навчально-методичні посібники для закладів загальної середньої освіти).

Науково-педагогічну діяльність ученого відзначено знаками МОН України «Відмінник освіти України», «За наукові досягнення», нагороджено відзнакою НАН України «За підготовку наукової зміни», нагороджено Пам'ятною відзнакою на честь 100-річчя НАН (2018), медаллю Національної академії педагогічних наук України «Ушинський К. Д.», медаллю «Трудова слава» II ступеня Міжнародної академії рейтингових технологій і соціології «Золота Фортуна» (2015), медаллю Інституту педагогіки НАПН України «Академік М. Д. Ярмаченко». Почесною грамотою Київського міського голови, дипломами третього (2006) і першого (2009) ступенів Академії педагогічних наук України за кращу наукову роботу, премією імені Михайла Откаленка у номінації «Теорія та методика навчання географії» тощо. Олегу Топузову присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» за значний особистий внесок у державне будівництво, соціально-економічний, науково-технічний, культурно-освітній розвиток України, вагомі трудові здобутки і високий професіоналізм.

Олег Михайлович уміє радіти успіхам людей, які з ним співпрацюють, і все робить для того, щоб радість була станом душі. Він надихає колег до творчої праці, користується заслуженим авторитетом і повагою в колективі й серед освітянської спільноти України.

Колектив Інституту педагогіки вітає Олега Михайловича з ювілейним днем народження і зичить ювілярові й надалі величких здобутків на науковому й освітянському теренах України у відродженні й розвитку нового покоління громадян, здатних діяти й творити в цьому мінливому світі.

Нехай розуміння, підтримка рідних, друзів, колег і життєва фортуна завжди супроводжують і надихають на нові добрі справи на благо України та народу! Хай кожний рік додає оптимізму й впевненості в прийдешньому!

Тетяна ЗАСЕКИНА,
заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту педагогіки НАПН України
Василь КИЗЕНКО, провідний науковий співробітник
відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України

ІНСТИТУТ ВИЩОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ ОГолошує КОНКУРС НА ТАКІ ПОСАДИ:

- перший заступник директора;
- заступник директора з наукової роботи;
- учений секретар.

У конкурсі можуть брати участь громадяни України, які вільно володіють державною мовою та володіють англійською мовою, мають науковий ступінь доктора наук або доктора філософії (кандидата наук), стаж роботи на посадах наукових та (або) науково-педагогічних працівників не менш як 5 років, а також високі моральні якості та організаційські здібності.

Строк подання заяв – два місяці від дня опублікування оголошення.

Особи, які бажають взяти участь у конкурсі, подають такі документи: заяву про участь у конкурсі на ім'я директора Інституту НАПН України, в якій зазначається інформація про застосування або незастосування до претендента обмежень, установлених частиною третьою статті 9 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»; особовий листок з обліку кадрів з фотографією розміром 3x4 сантиметри; автобіографію; копії документів про вищу освіту, науковий ступінь і вчене звання; довідку про проходження попереднього (періодичного) психіатричного огляду, що видається відповідно до Порядку проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2000 р. № 1465 (Офіційний вісник України, 2000 р., № 39, ст. 1656); довідку про наявність або відсутність судимості; інформаційну довідку з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення; копію паспорта, засвідчену претендентом; копію трудової книжки; письмову згоду на обробку персональних даних; список наукових праць; характеристику з основного місяця роботи.

Копії документів, що подаються претендентом (крім копії паспорта), повинні бути засвідчені за місцем роботи претендента або нотаріально.

Документи подавати за адресою: 01014, м. Київ, вул. Бастіонна, 9, (кім. 901). Телефон для довідок: (044) 285-71-24, (093) 093-22-00.

ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО ОГолошує КОНКУРС НА ЗАМІЩЕННЯ ВАКАНТНИХ ПОСАД:

- старшого наукового співробітника відділу наукової реферативної та аналітичної інформації у сфері освіти 0,5 ставки

У конкурсі можуть брати участь громадяни України, які вільно володіють українською мовою, мають науковий ступінь доктора наук або доктора філософії (кандидат наук), мають не менше п'яти років досвіду, за останні п'ять років не менше 7 публікацій та/або патентів, володіють засобами ІКТ, а також мають високі моральні якості.

- молодшого наукового співробітника відділу наукової інформаційно-бібліографічної діяльності 0,5 ставки

У конкурсі можуть брати участь громадяни України, які вільно володіють українською мовою, мають вищу освіту рівня спеціаліста або магістра, володіють засобами ІКТ, а також мають високі моральні якості.

Строк подання заяв – місяць з дня опублікування оголошення.

Претенденти на вакантну наукову посаду, які бажають взяти участь у конкурсі, подають такі документи:

- письмову заяву на ім'я керівника про участь у конкурсі, написану власноруч;
- копію документа, що посвідчує особу;
- особовий листок з обліку кадрів з фотографією;
- автобіографію;
- перелік наукових праць, опублікованих у вітчизняних та/або іноземних (міжнародних) рецензованих фахових виданнях;
- копії документів про вищу освіту, підвищення кваліфікації, присудження наукового ступеня, присвоєння вченого звання, військового квитка (для військовослужбовців або військовозобов'язаних);
- копію документа, що посвідчує особу;
- копію трудової книжки (за наявності);
- письмову згоду на збір та обробку персональних даних.

Копії документів, які подаються претендентом (крім копії паспорта), повинні бути засвідчені за місцем роботи претендента або нотаріально.

Документи подавати за адресою: 04060, м. Київ, вул. М. Берлінського, 9, Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського, кімн. 29-А відділ кадрів.

Телефон для довідок: 453-85-17.

**ПЕДАГОГІЧНА
ГАЗЕТА
УКРАЇНИ**

Засновники —
Національна академія педагогічних наук України
Видавництво «Педагогічна преса»
Свідоцтво про держреєстрацію
серія КВ № 23814-13654P від 12.03.2019 р.

Головний редактор **Лідія РАПІНА**
Редакційна рада: **Віктор Андрущенко,**
Іван Бех, Валерій Биков,
Надія Бібік, Микола Євтух,
Володимир Луговий,
Олександр Ляшенко, Сергій Максименко,
Нелля Ничкало, Віктор Огнев'юк,
Віктор Олійник, Олександра Савченко,
Микола Слюсаревський,
Ольга Сухомлинська, Лідія Ткаченко
Над номером працювали:
Олена СОЛОДОВНИК
Олександр ХРИСТЕНКО

Адреса редакції: 04053, Київ, вул. Січових Стрільців, 52А, кімн. 312.

Тел. (044)481-37-40. E-mail: ped-gazeta@ukr.net

Редакція не рецензує і не повертає рукописів.

За точність викладених фактів відповідальність покладається на автора. Редакція не завжди поділяє думки, викладені автором.

Видруковано ТОВ «Прінтстор Груп»,
вул. Данила Щербаківського, 4, м. Київ, 03190

Замовлення № 17831

Підписано до друку 2.10.2019

Передплатний індекс: 30670